

Ігор Б. Скворцов, Любомир Р. Швед  
**ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ МУЛЬТИПЛІКАТОРІВ  
ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

*У статті запропоновано графічну інтерпретацію мультиплікаторів Кейнса та заощаджень (гранична схильність до заощаджень), що дає змогу застосовувати їх для планування діяльності підприємства. Обґрунтовано, що «мультиплікатор заощаджень» зручно застосовувати для планування поточної діяльності підприємства. Встановлено зв'язок, який існує між цими мультиплікаторами і мікроекономічним показником «операційний важіль (леверідж)».*

*Ключові слова:* економічні мультиплікатори; мультиплікатор Кейнса; гранична схильність до споживання і до заощаджень (MPC і MPS); операційний важіль; точка беззбитковості.

*Форм. 13. Рис. 3. Табл. 2. Літ. 10.*

Ігорь Б. Скворцов, Любомир Р. Швед  
**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СИСТЕМЫ МУЛЬТИПЛИКАТОРОВ  
ДЛЯ ПЛАНИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ**

*В статье предложена графическая интерпретация мультипликаторов Кейнса и сбережений (предельная склонность к сбережениям), что дает возможность применять их для планирования деятельности предприятия. Обосновано, что «мультипликатор сбережений» удобно применять для планирования текущей деятельности предприятия. Установлена связь, которая существует между этими мультипликаторами и микроэкономическим показателем «операционный рычаг (леверидж)».*

*Ключевые слова:* экономические мультипликаторы; мультипликатор Кейнса; предельная склонность к потреблению и к сбережениям (MPC и MPS); операционный рычаг; точка безубыточности.

Ihor B. Skvortsov<sup>1</sup>, Lyubomyr R. Shved<sup>2</sup>  
**USING THE SYSTEM OF MULTIPLIER FOR PLANNING  
OF ENTERPRISE ACTIVITIES**

*The article presents the graphic interpretation of the Keynesian multiplier and the marginal propensity to save in the context of their application for enterprise activities planning. Evidence is given that savings multiplier can be easily used for planning of the enterprise operational activities. A connection is established between the multipliers under study and the microeconomic indicator of an operational leverage.*

*Keywords:* economic multipliers; Keynes multiplier (of spending); marginal propensity to consume (MPC); marginal propensity to save (MPS); operational leverage; breakeven point.

**Постановка проблеми.** На сьогодні мультиплікатори застосовують практично тільки в макроекономіці, а в мікроекономіці про них практично і не згадують. Тому, на нашу думку, в економічній теорії склалась парадоксальна ситуація, оскільки багато моделей та фундаментальних положень, які є базовими в макроекономіці, практично не використовуються в мікроекономіці, і навпаки. Це призводить до того, що не існує єдиного методологічного підходу до виконання наскрізних досліджень – від окремого підприємства до національної економіки. Створення таких комплексних методів дослідження є найбільш актуальною проблемою сучасної економічної теорії.

<sup>1</sup> National University "Lviv Polytechnics", Ukraine.

<sup>2</sup> National University "Lviv Polytechnics", Ukraine.

**Аналіз останніх досліджень.** Існує багато досліджень, у яких розглядається застосування мультиплікаторів [1–4; 9]. Але їх недоліком є те, що вони, як вже згадувалось, досліджуються виключно з макроекономічних позицій. Тобто в мікроекономіці основні класичні мультиплікатори (Кейнса, акселерації тощо) практично не застосовують. Однак, якщо бути прискіпливим, то можна виявити, що і в мікроекономіці застосовують окремі мультиплікатори. Серед найвідоміших можна назвати показник, який називають «операційний важіль (леверідж)» [5]. Але недолік цього показника полягає в тому, що він ніяк не узгоджується із макроекономічними мультиплікаторами.

**Метою дослідження** є виконати дослідження таких елементів:

- 1) встановити методологічний зв'язок між моделюванням економічних процесів на мікро- та макроекономічному рівнях;
- 2) визначити сутність і метод розрахунку числових значень різних мультиплікаторів;
- 3) встановити зв'язок, який існує між основними видами мультиплікаторів.

**Основні результати дослідження.** У макроекономіці більшість мультиплікаторів розглядається при дослідженні кейнсіанського хреста. Головним недоліком такого підходу є те, що при цьому практично не робиться спроб показати, як графічно можна зобразити ці мультиплікатори. Таке наочне зображення, на нашу думку, важливе з двох причин: по-перше, це спрощує розуміння сутності цих показників, по-друге, таке розуміння запобігає прийняттю неправильних рішень і формулюванню помилкових висновків, які часто зустрічаються в макроекономіці.

Однак для обґрунтування графічного зображення окремих мультиплікаторів існують об'єктивні труднощі. Це передусім недосконалість існуючого математичного апарату, який застосовують в економіці. Класичний математичний апарат створювався як логічний засіб для дослідження природних явищ (передусім фізичних). У механіці, оптиці, гідравліці як первинних класичних науках, застосовувався основний простір з координатами – висота, довжина і ширина. Цей простір в [6] нами названо «адитивний». В економіці такий простір практично не застосовується. Це пояснюється тим, що предметом дослідження цієї науки є абстрактні явища природи і суспільства – вартість, попит, пропозиція, прибутковість тощо, які тільки в окремих випадках узгоджуються з географічним (просторовим) розташуванням. Тому в економіці застосовують переважно «мультиплікативний математичний простір».

Оскільки поняття цього простору є досить новим, спрощено наведемо основні його особливості. По-перше, на осях координат відкладають категорії відповідної науки, які мають різні одиниці вимірювання. По-друге, поняття кута в градусах у цьому просторі відсутнє. Це зумовлено тим, що для різних одиниць вимірювання можна приймати різний масштаб, що призведе до зміни графічного зображення, але сама залежність від цього не зміниться. Існують й інші відмінності, але вони не є предметом дослідження цієї статті і не впливатимуть на розкриття сутності розглянутого процесу.

Кейнсіанський хрест будується в специфічному мультиплікативному просторі, оскільки на осях координат у такому разі відкладаються економічні

показники, які мають однакову розмірність, що фактично не відповідає мультиплікативному простору. Але всі процеси при цьому розглядаються відносно залежності, яка проводиться під кутом  $45^\circ$ , що принципово змінює процес моделювання і дослідження. Щоб уникнути теоретико-математичних ускладнень, основні результати будемо доводити дещо спрощено (фактично застосуємо метод, який зараз застосовується в макроекономіці).

Якщо використати запропонований нами метод побудови кейнсіанського хреста для окремого підприємства (тобто з позицій мікроекономіки), можна встановити основні розбіжності, які існують між мікро- і макроекономічними підходами (рис. 1).

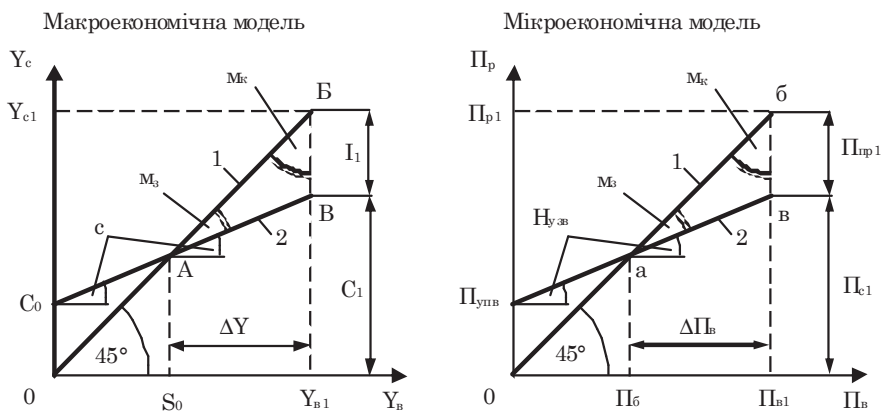


Рис. 1. Побудова базового варіанту кейнсіанського хреста з позицій мікро- і макроекономіки, авторська розробка

На рис. 1 показано перший варіант кейнсіанського хреста, який в макроекономіці інколи й досліджують, але не надають належної уваги (хоча складові елементи цього процесу нібито ретельно досліджуються й аналізуються)<sup>3</sup>.

Використовуваний дохід в макроекономіці розділяють на «споживання» та «заощадження». «Споживання – це видатки на придбання товарів і послуг для задоволення потреб людей. Заощадження є тією частиною використовуваного доходу, що не витрачається на споживання» [1, 345].

Якщо ці визначення застосувати до рис. 1, можна встановити, що лінії 1 відповідає значення використовуваного доходу, лінії 2 – споживання, а числове значення заощаджень можна отримати, якщо від значень лінії 1 відняти значення лінії 2 (реальна частина заощаджень відповідає трикутнику АБВ). Позитивним є і те, що в окремих дослідженнях розкривають сутність точки А. «Рівень використовуваного доходу, за якого не заощаджують і не витрачають попередніх заощаджень, називають *точкою нульового заощадження, або пороговим доходом*» [1, 346].

Наводяться також визначення показників «граничної схильності до споживання» (тангенсу кута нахилу лінії 2) і «граничної схильності до заощаджен-

<sup>3</sup> Друга (розвинена) модель кейнсіанського хреста в цій статті не розглядається.

ня» (тангенсу кута нахилу лінії 1 відносно лінії 2 – кута БАВ). «Величину додаткового споживання, що його спричиняє одна додаткова одиниця доходу, називають *граничною схильністю до споживання*. *Гранична схильність до заощадження* – це величина додаткового заощадження, що його спричиняє одна додаткова одиниця доходу, або це частка кожної додаткової одиниці доходу, що використовується на додаткове заощадження» [1, 348]. Перший показник на рис. 1 позначено «с», а другий –  $\eta_a$ .

Головним недоліком макроекономічного підходу є те, що дослідники не приділяють належної уваги показнику, який утворюється в точці перетину лінії 2 з віссю ігреків (на рис. 1 позначено точкою  $C_0$ ). Адже з математики відомо, що для визначення лінійної залежності треба знати саме цю точку перетину і тангенс кута нахилу прямої. Тому без розкриття економічного змісту цієї точки перетину (т.  $C_0$ ) говорити про теоретичне обґрунтування будь-яких лінійних залежностей недоречно.

У мікроекономіці до цієї проблеми підійшли «більш відповідально». А саме: спочатку всі витрати, які утворюються на підприємстві, розподілили за двома ознаками – ті, що залежать від обсягів виготовленої продукції, і ті, що не залежать. Перші назвали змінними (умовно змінними), а другі – постійними (умовно постійними). Зростання всіх витрат (собівартості продукції) починається саме з цієї точки (на рис. 1 –  $\Pi_{ув}$ ).

Але в мікроекономіці виникла інша проблема – який економічний зміст показника, що відповідає тангенсу кута нахилу цієї лінійної залежності (лінії 2), оскільки без цього показника цю лінійну залежність не можна теоретично описати (слід відмітити, що в більшості публікацій на цю тему про наявність цієї проблеми не згадують).

Виконане нами дослідження показує, що тангенс цього кута нахилу може відповідати двом економічним показникам: умовно змінним витратам в складі ціни продукції ( $C_{узв}$ ) і нормі умовно змінних витрат  $H_{узв}$ <sup>4</sup>. Перший показник утворюється, коли на осі іксів відкладати обсяги виготовленої продукції в натуральних одиницях вимірювання, а другий – коли в грошових (як показано на рис. 1).

Коли відомі ці показники, можна теоретично описати залежності. Лінії 1 відповідає вираз, який проведений під кутом 45°, що означає – вся виготовлена продукція відповідає реалізованій

$$\Pi_p = \Pi, \quad (1)$$

де  $\Pi$  – продуктивність виготовлення продукції в грошових одиницях вимірювання.

Лінії 2 відповідає вираз, який визначатиме приріст витрат (собівартості) на підприємстві при зростанні випуску продукції від нуля і до відповідного значення – потужності підприємства:

$$\Pi_c = \Pi_{ув} + H_{узв} \Pi, \quad (2)$$

<sup>4</sup> Цю норму можна визначати декількома способами.

де  $\Pi_{упв}$  – річні умовно постійні витрати;  $H_{узв}$  – норма умовно змінних витрат, яка може визначатись за виразом:

$$H_{узв} = \frac{C_{узв}}{C_{прод}}, \quad (3)$$

де  $C_{прод}$  – ціна продукції;  $C_{узв}$  – умовно змінні витрати в складі цієї ціни.

Координату точки беззбитковості можна визначити, якщо прирівняти вирази (1) та (2) і розв'язати їх відносно випуску продукції. В результаті можна визначити координату точки беззбитковості

$$\Pi_б = \frac{\Pi_{упв}}{1 - H_{узв}}. \quad (4)$$

Цими формулами і моделями можна користуватись для дослідження діяльності реального підприємства. Виконати подібні розрахунки для реальних макроекономічних моделей, на нашу думку, поки що неможливо, оскільки не існує теоретично обґрунтованих методів розрахунку таких показників:  $C_0$  – мінімального постійного значення споживання і  $c$  – граничної схильності до споживання MPS.

Проте в макроекономічних дослідженнях на теоретичному рівні досліджують і визначають значення таких показників: гранична схильність до заощаджень MPS (ми називатимемо цей показник «мультиплікатор заощаджень») і мультиплікатор Кейнса (видатків). Виникає логічне питання: чому подібні мультиплікатори не застосовують в мікроекономіці?

Для відповіді на це запитання треба розглянути графіки функцій заощаджень, які можна отримати, якщо від числових значень лінії 1 віднімати числове значення лінії 2 (рис. 2). Отримані трикутники АБВ і абв, які визначають зміну значень заощаджень (в макроекономічній моделі) і зміну величини отриманого прибутку (в мікроекономічній моделі), за своєю сутністю подібні. Тому отримані показники, які характеризуватимуть ці моделі, повинні визначатись подібними виразами. Виконаємо перевірку на цих моделях.

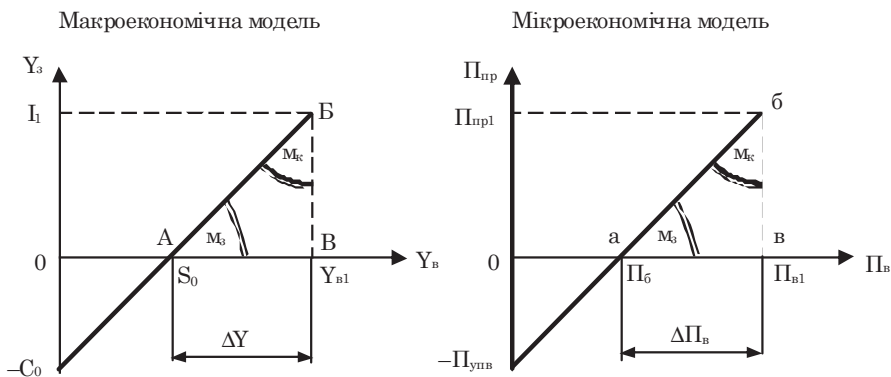


Рис. 2. Зображення функцій заощаджень і зміни прибутку в мікро- і макроекономіці, авторська розробка

У макроекономіці граничну схильність до заощаджень визначають як відношення зміни у заощадженнях до зміни у доходах [1, 348]. Якщо припустити, що рівень доходу відповідає значенню  $Y_{B1}$ , а всі заощадження ми будемо спрямовувати на інвестиційну діяльність (безпосередньо або опосередковано, через банк), тоді числове значення показника «гранична схильність до заощаджень (мультиплікатор заощаджень)» відповідатиме тангенсу кута нахилу відрізка АБ, тобто такому виразу (рис. 2):

$$\mu_3 = \frac{I_1}{\Delta Y}, \quad (5)$$

де  $I_1$  – заощадження, які відповідають використовуваному доходу  $Y_{B1}$  і спрямовуються на інвестиційну діяльність;  $\Delta Y$  – приріст доходу, який ми визначаємо від моменту виникнення заощаджень (макроекономічної точки беззбитковості).

Виконати подібні розрахунки для мікроекономічного рівня значно простіше, оскільки числове значення всіх цих показників можна брати з реальної діяльності підприємства. Тоді числове значення показника «мультиплікатор заощаджень» відповідатиме тангенсу кута нахилу відрізка АБ, тобто такому виразу (рис. 2):

$$\mu_3 = \frac{\Pi_{пр1}}{\Delta \Pi_B}, \quad (6)$$

де  $\Pi_{пр1}$  – отриманий прибуток від реалізації виготовленої продукції на суму  $\Pi_{B1}$ ;  $\Delta \Pi_B$  – приріст виготовленої продукції, який визначається з моменту виникнення прибуткової роботи (від координати точки беззбитковості).

Щодо мультиплікатора Кейнса, то стисло (оскільки це вимагає окремого дослідження) можна сформулювати так: раніше цей показник використовували для встановлення зв'язку між інвестиціями ( $I$ ) і приростом ВВП ( $\Delta Y$ ); однак тепер концепцію дещо змінили – між зміною сукупних видатків, які позначають  $\Delta AE$ , і зміною рівноважного ВВП, що позначають  $\Delta Y$  [1, 476]. Але саме значення мультиплікатора визначають так само [1, 478]:

$$\mu = \frac{1}{MPS}. \quad (7)$$

Якщо застосувати наші позначення, цей вираз можна записати так:

$$\mu_k = \frac{1}{\mu_3}. \quad (8)$$

Тобто мультиплікатор Кейнса (як його тепер називають «мультиплікатор видатків») є оберненим до мультиплікатора заощаджень, що повністю відповідає моделям, зображеним на рис. 1 і 2.

Головний недолік розуміння цього показника в макроекономіці полягає в тому, що йому надають невластиві для нього значення. Помилковість попереднього розуміння його значення полягала в тому, що інвестиціям «приписували» мультиплікативний вплив на приріст ВВП. Як показують виконані нами дослідження і моделі, в реальності це відбувається зовсім не так – складніше, і сам зв'язок практично не узгоджується з цим показником (мультиплікатором). Теперішній підхід дещо кращий, оскільки прагне, використовуючи

цей показник, встановити не розвиток ВВП, а зміну рівноважного стану. Однак недоліком його є те, що цей мультиплікативний вплив приписують всім видаткам. На нашу думку, це також не відповідає реальності, оскільки існують витрати, які не залежать від зміни ВВП, а це означає, що зміна їх величини не впливатиме на зміну ВВП.

Значним недоліком мікроекономічних досліджень є те, що такі теоретично необхідні показники як мультиплікатори, пошуки точок рівноваги тощо практично не застосовуються для планування діяльності підприємств. Виконане нами дослідження показує, що використання даних елементів не тільки покращує теоретичне розуміння розглянутих процесів, але й спрощує систему планування реальної діяльності підприємств.

Для того, щоб показати, як можна застосовувати окремі мультиплікатори для планування діяльності підприємства, слід розглянути ще один елемент економічної теорії – пошук точки рівноваги. Необхідно відзначити, що в економіці існує багато різних залежностей, для яких шукають точку рівноваги. Тому, на нашу думку, слід дати узагальнююче визначення, що ми будемо розуміти під «точкою рівноваги».

*Точкою рівноваги* називатимемо таке значення розглянутого показника, довкола якого відбуватимуться зміни розглянутого процесу.

Виконане нами дослідження показує, що такій точці відповідає значення «економічної потужності підприємства» [6–8]. Ця потужність визначається як така продуктивність виготовлення продукції, за якої на підприємстві отримуватимуть «нормальний прибуток»<sup>5</sup>.

Координату точки нормальної економічної потужності можна визначити за виразом [7, 273]

$$P_{pe} = \frac{P_{упв} \times (1 + H_{п.с})}{1 - H_{узв} \times (1 + H_{п.с})} \quad (9)$$

де  $P_{упв}$  – річні умовно постійні витрати;  $H_{узв}$  і  $H_{п.с}$  – норми умовно змінних витрат і прибутку, які визначаються відносно собівартості продукції.

Коли відомо це значення, можна приступати до створення методу планування поточної діяльності підприємства.

Сутність запропонованого методу базується на таких засадах:

- значення *економічної потужності підприємства* використовується як точка рівноваги;
- значення *мультиплікатора заощаджень* використовується як *константний показник*.

Застосування цих методологічних прийомів, на нашу думку, значно спрощує процес планування поточної діяльності підприємств.

Найбільш складним завданням при плануванні поточної діяльності підприємства є обґрунтування значення отриманого прибутку, який фактично є результируючим показником його діяльності для окремого планового періоду.

На рис. 3 показано графічне зображення сутності такого планування.

<sup>5</sup> Спрощено сутність нормального прибутку можна сформулювати так: цей прибуток має відповідати значенню рентабельності продукції, яку закладають в ціну. Але як теоретично обґрунтовувати значення цієї рентабельності, що таке «нормальна ціна» тощо – все це потребує окремого дослідження.

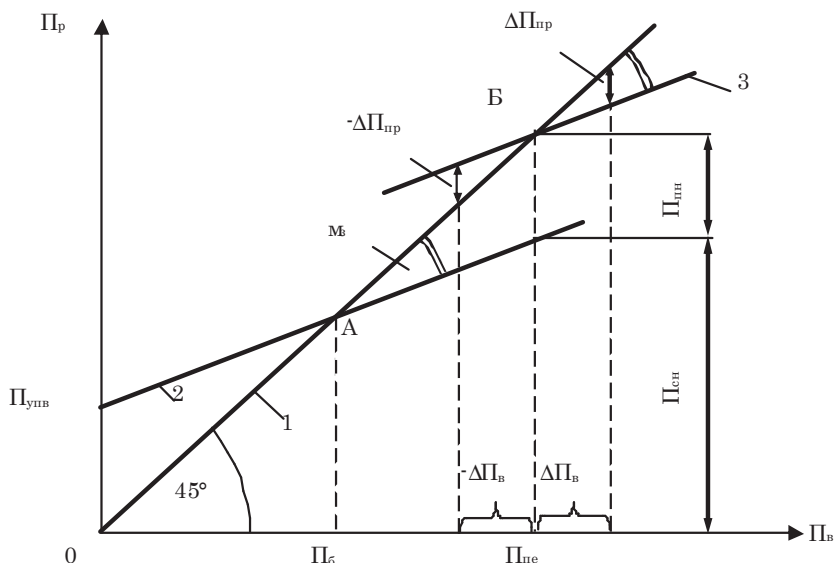


Рис. 3. Застосування мультиплікатора заощаджень для планування поточної діяльності підприємства, авторська розробка

З рис. 3 видно, що основними елементами розрахунку є передусім вміня визначати координати точок беззбитковості (А) та економічної потужності підприємства (Б). Тоді, знаючи значення мультиплікатора заощаджень, можна визначати величину відхилень прибутку від нормального значення за виразом

$$\Pi_{прі} = \Pi_{нн} \pm \Delta\Pi_{прі}, \quad (10)$$

де  $\Pi_{нн}$  – значення нормального прибутку;  $\Delta\Pi_{прі}$  – відхилення прибутку від нормального значення, яке можна визначити за виразом

$$\Delta\Pi_{прі} = \mu_3 \times \Delta\Pi_в, \quad (11)$$

де  $\mu_3$  – мультиплікатор заощаджень;  $\Delta\Pi_в$  – відхилення обсягів виготовленої продукції від значення економічної потужності підприємства.

Щоб показати, як можна користуватися запропонованою методикою, розглянемо приклад, який в значній мірі відповідає реальним умовам.

Вихідна інформація для розрахунку така:

- розглядається машинобудівне підприємство з масовим типом виготовлення продукції (конвеєрне), на якому денна (змінна) продуктивність є сталою величиною;

- основні показники діяльності підприємства наведено в табл. 1;

- треба розрахувати планову величину прибутку для кожного місяця роботи підприємства у 2014 році.

Знаючи ці показники, можна виконати розрахунок.

Передусім слід визначити такі загальні показники:

1) економічну потужність підприємства за виразом (9)

$$\Pi_{пе} = \frac{50 \times (1 + 0,5)}{1 - 0,25 \times (1 + 0,5)} = 120 \frac{\text{млн грн}}{\text{рік}};$$



2) значення мультиплікатора заощаджень, яке найбільш зручно визначати за виразом<sup>6</sup>

$$\mu_3 = H_{у\text{лв}} + H_{п\text{р}} = 0,417 + 0,333 = 0,75;$$

3) величину нормального прибутку

$$П_{пн} = П_{п\text{е}} \times H_{п\text{р}} = 120 \times 0,33(3) = 40 \text{ млн грн / рік.}$$

**Таблиця 1. Вихідні дані для розрахунку, авторські розрахунки**

Назви показників та їх одиниці вимірювання	Позначення показників та їх числові значення				
Умовно постійні витрати, млн грн/рік	П <sub>у\text{лв}}</sub>	50			
Ціна продукції і її складові елементи тис. грн/шт.	Ц <sub>п\text{род}}</sub>	Ц <sub>з\text{в}}</sub>	Ц <sub>у\text{лв}}</sub>	Ц <sub>п\text{р}}</sub>	
	12	3	5	4	
Різні види норм частка одиниці	Н	Н <sub>з\text{в}}</sub>	Н <sub>у\text{лв}}</sub>	Н <sub>п\text{р}}</sub>	Н <sub>п\text{р}(С)*</sub>
	1	0,25	0,417	0,333	0,5

\* Н<sub>п\text{р}(С)</sub> – це також норма прибутку, але вона визначається відносно собівартості (суми постійних і змінних витрат), а не як у попередньому випадку – від загальної вартості.

Недоліком розрахованої потужності підприємства є те, що вона визначалась для річного планового періоду, а нам треба планувати обсяги і величину прибутку для місячних планових періодів. Тому треба визначити два значення цієї потужності: середньомісячне і денне. Слід також розрахувати середньомісячне значення нормального прибутку.

Середньомісячну економічну потужність підприємства можна визначити, якщо річне значення цієї потужності розділити на 12 місяців. Отримуємо:

$$П_{п\text{е.м}} = \frac{П_{п\text{е}}}{12} = \frac{120}{12} = 10 \frac{\text{млн грн}}{\text{міс.}}$$

А денне значення – якщо розділити на кількість робочих днів в році (D<sub>p</sub>):

$$П_{п\text{е.д}} = \frac{П_{п\text{е}}}{D_p} = \frac{120}{251} = 0,47809 \frac{\text{млн грн}}{\text{день}}$$

Середньомісячна величина нормального прибутку відповідатиме значенню:

$$П_{п\text{н.м}} = \frac{П_{пн}}{12} = \frac{40}{12} = 3,333 \frac{\text{млн грн}}{\text{міс.}}$$

Розрахунок планових показників виконується у такій послідовності:

1) визначається плановий місячний обсяг робіт

$$П_{п\text{ні}} = П_{п\text{е.д}} \times D_{мі}, \tag{12}$$

де D<sub>мі</sub> – кількість робочих днів в і-му місяці;

2) розраховується відхилення планового обсягу виготовленої продукції від усередненого (рівноважного) значення

$$\Delta П_{ві} = П_{п\text{ні}} - П_{п\text{е.м}}; \tag{13}$$

3) відхилення величини прибутку від нормального значення можна визначити за виразом (11);

<sup>6</sup> Дається без виведення через обмежений обсяг статті.

4) планову величину прибутку для окремого місяця визначаємо за виразом (10), але з урахуванням середньомісячного значення нормального прибутку (3,333 млн грн).

Числовий розрахунок місячного планування обсягів виготовленої продукції і отриманого прибутку виконаємо в табличній формі (табл. 2).

Таблиця 2. **Розрахунок планових показників підприємства на 2014 рік, авторські розрахунки**

Місяці року	Кількість робочих днів	Розрахунок окремих показників, млн грн				
		$P_{пмі}$	$P_{пем}$	$\Delta P_{ві}$	$\Delta P_{прі}$	$P_{прі}$
Січень	21	10,040	10	0,040	0,030	3,363
Лютий	20	9,562	10	-0,438	-0,329	3,005
Березень	20	9,562	10	-0,438	-0,329	3,005
Квітень	21	10,040	10	0,040	0,030	3,363
Травень	19	9,084	10	-0,916	-0,687	2,646
Червень	19	9,084	10	-0,916	-0,687	2,646
Липень	23	10,996	10	0,996	0,747	4,080
Серпень	20	9,562	10	-0,438	-0,329	3,005
Вересень	22	10,518	10	0,518	0,388	3,722
Жовтень	23	10,996	10	0,996	0,747	4,080
Листопад	20	9,562	10	-0,438	-0,329	3,005
Грудень	23	10,996	10	0,996	0,747	4,080
Разом	251	120,0	120	0,000	0,000	40

Аналізуючи табл. 2, можна встановити таке:

- розрахована економічна потужність підприємства дійсно визначає рівноважний стан економічної системи, оскільки відносно цього показника відбуваються всі коливання зміни обсягів виготовленої продукції і величини планового прибутку, викликані у такому разі об'єктивними причинами – різною кількістю робочих днів в окремих місяцях;

- якщо проаналізувати відсоток відхилень обсягів виготовленої продукції і планового прибутку, можна встановити, що прибуток змінюється значно більше – це зумовлено дією «операційного важеля».

**Висновки.** Застосування запропонованого методу планування поточної діяльності підприємства, яке базується на використанні мультиплікаторів, дає змогу не тільки покращувати мікроекономічне планування діяльності підприємства, але й створює умови для формування єдиної методологічної бази для мікро- і макроекономічного планування розглянутих процесів.

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посібник: У 2 кн. / За ред. С. Панчишина і П. Островерхова. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – Кн. 1: Макроекономіка. – 723 с.

2. *Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О.* Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2005. – 851 с.

3. *Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е.* Мікроекономіка: Навч. посібник. – Рівне: УДУВГП, 2004. – 400 с.

4. *Радіонова І.Ф.* Макроекономіка та економічна політика: Підручник для студ. екон. спец. вищих навч. закладів. – К.: Таксон, 1996. – 240 с.

5. *Скворцов І.Б.* Парадокси, догми і реальність економічної теорії: мікроекономіка для економістів: Монографія. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2007. – 340 с.

6. *Скворцов І.Б., Загорєцька О.Я., Балик У.О.* Стратегічне ціноутворення: Монографія. – Львів: ЗУКЦ, 2013. – 350 с.

7. Скворцов І.Б., Загорецька О.Я., Гудзь О.І. Планування діяльності підприємства із застосуванням гомеостатичного регулювання і динамічного програмування // Актуальні проблеми економіки.— 2013.— №11. — С. 255–262.

8. Скворцов І.Б., Швед Л.Р., Завербна М.С. Застосування кейнсіанського хреста для планування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства // Вісник Національного університету «Львівська політехніка».— 2013.— №769. — С. 269–274.

9. Тарасович Л.С., Гребенников П.И., Леусский А.И. Макроекономіка: Учебник. — М.: Юрайт-Издат, 2003. — 650 с.

10. Чепінога В.Г. Економічна теорія: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, 2011. — 653 с.

Стаття надійшла до редакції 26.02.2014.